

UDDANNELSE 16. maj 2023

Mønsterbryderes veje i den almene sektor

Siden 2000 er det gået fremad med den sociale mobilitet i den almene sektor. I dag er det 55 pct. af de unge med ufaglærte forældre fra den almene sektor, der har fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse som 25-årig. Det er 2,4 procentpoint færre end blandt unge med ufaglærte forældre, der er vokset op i andre boligformer. Forskellen er indsnævret markant siden 2000, hvor den lå på mere end 20 procentpoint.

ANALYSE

Udarbejdet af
Troels Lund Jensen
Chefanalytiker

Mette Weber
Stud.polit.

Kontakt

Chefanalytiker

Troels Lund Jensen

📞 28 60 86 42

✉️ tlj@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- 55 pct. af de unge, der er vokset op med ufaglærte forældre fra den almene sektor, har fuldført mindst en ungdomsuddannelse som 25-årig. Det er lidt færre end unge med ufaglærte forældre fra andre boligformer, hvor 57,4 pct. af de unge med ufaglærte forældre har fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse.
- Siden 2000 er forskellen i mønsterbryderandelen mellem den almene sektor og andre boligformer indsnævret betydeligt fra 21,2 pct. til 2,4 procentpoint opgjort 1. januar 2022.
- Andelen af mønsterbrydere er steget siden midten af 00'erne, og skyldes, at flere børn af ufaglærte med ikke-vestlig baggrund har fået en uddannelse.
- 30-årige mønsterbrydere fra den almene sektor har oftere fuldført en gymnasial uddannelse eller en videregående uddannelse end mønsterbrydere fra andre boligformer.
- Sammenlignet med unge, der ikke har ufaglærte forældre, er der flere mønsterbrydere, der tager en erhvervsuddannelse. Det gælder uanset boligform.
- Hver tredje mønsterbryder i den almene sektor vælger at tage en velfærdsuddannelse som f.eks. SOSU, pædagog eller socialrådgiver.

Analysen er lavet i samarbejde med BL - Danmarks Almene Boliger

Mønsterbryderes veje i den almene sektor

AE har i samarbejde med BL undersøgt udviklingen i, hvor mange børn af ufaglærte fra den almene sektor, der får en uddannelse og hvilke uddannelsesveje mønsterbryderne fra den almene sektor tager.

I analysen har vi undersøgt, hvor mange børn af ufaglærte, der har opnået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Analysen tager udgangspunkt i 16-årige og ser på hvem, der opnår mindst en ungdomsuddannelse blandt 25-årige. Desuden undersøges de 30-åriges højest fuldførte uddannelse. De unge er fordelt efter deres forældres uddannelsesbaggrund, og om de boede i en almen bolig som 16-årig.

Analysen er afgrænset til unge, der boede i Danmark som 16-årig, og som ligeledes bor i Danmark som 25-årig og 30-årig, og hvor der findes oplysninger om mindst én af forældrene. Datagrundlag og metode

er nærmere beskrevet i Metodeboksen nederst i analysen.

Blandt de 25-årige pr. 1 januar 2022 har 56,5 pct. af dem, der er vokset op med ufaglærte forældre, fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Blandt de unge med ufaglærte forældre fra den almene sektor er andelen 55 pct., mens den for unge, der er vokset op i andre boligformer, er 57,4 pct. Det fremgår af Figur 1.

Hvor andelen af mønsterbrydere tidligere har været faldende, er der siden midten af 10'erne sket en ændring i udviklingen. Andelen af mønsterbrydere er steget frem mod 2019, hvor 58 pct. af 25-årige med ufaglærte forældre, har opnået mindst en ungdomsuddannelse, hvilket svarer til knap 6 ud af 10. Siden 2019 er andelen af mønsterbrydere faldet 1-2 procentpoint på tværs af boligformer.

Stigningen i andelen af 25-årige mønsterbrydere fra den almene sektor har medført en indsnævring af forskellen mellem børn af ufaglærte fra den almene sektor og andre boligformer.

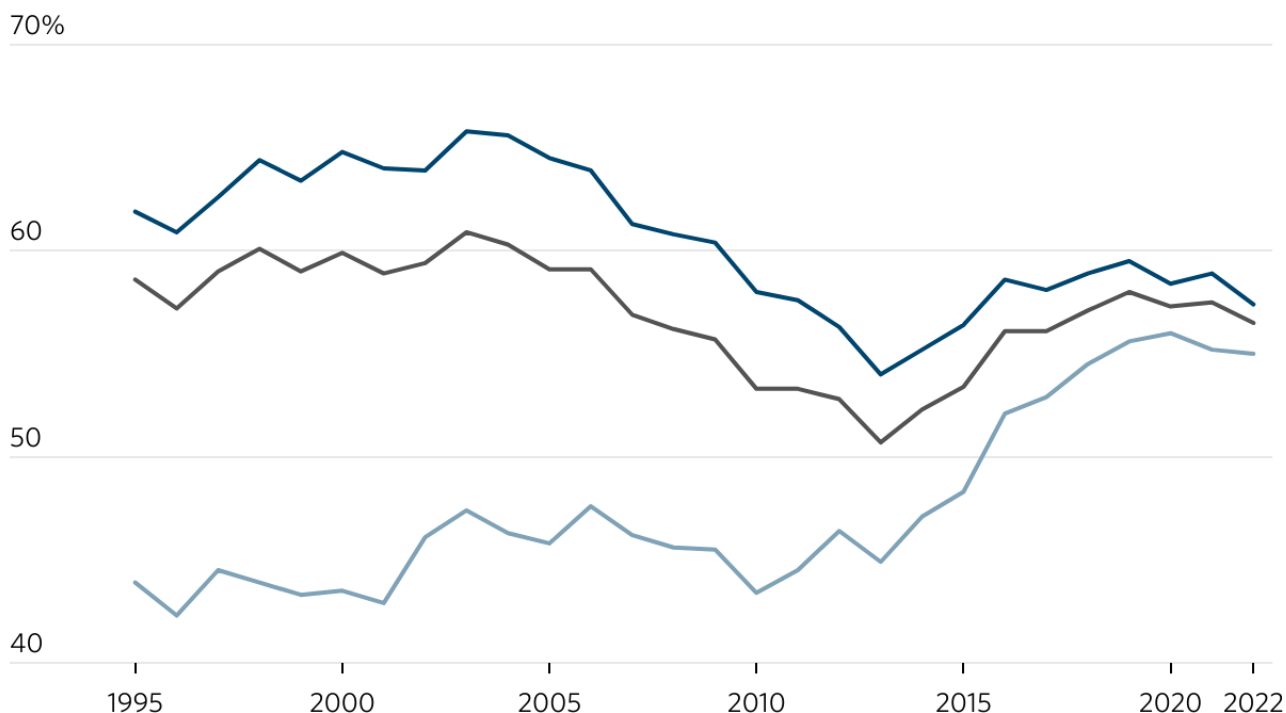
I 2000 lå forskellen mellem andelen af mønsterbrydere mellem den almene sektor og andre boligformer på 21,2 procentpoint, mens den i 2022 ligger på blot 2,4 procentpoint.

FIGUR 1

Børn af ufaglærte fra den almene sektor kommer med på uddannelsesvognen

Figuren viser andelen af 25-årige med ufaglærte forældre, der selv har fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, opdelt på boligform som 16-årig.

— Andre boligformer — Almene sektor — I alt

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Antallet af unge med ufaglærte forældre er fortsat faldende

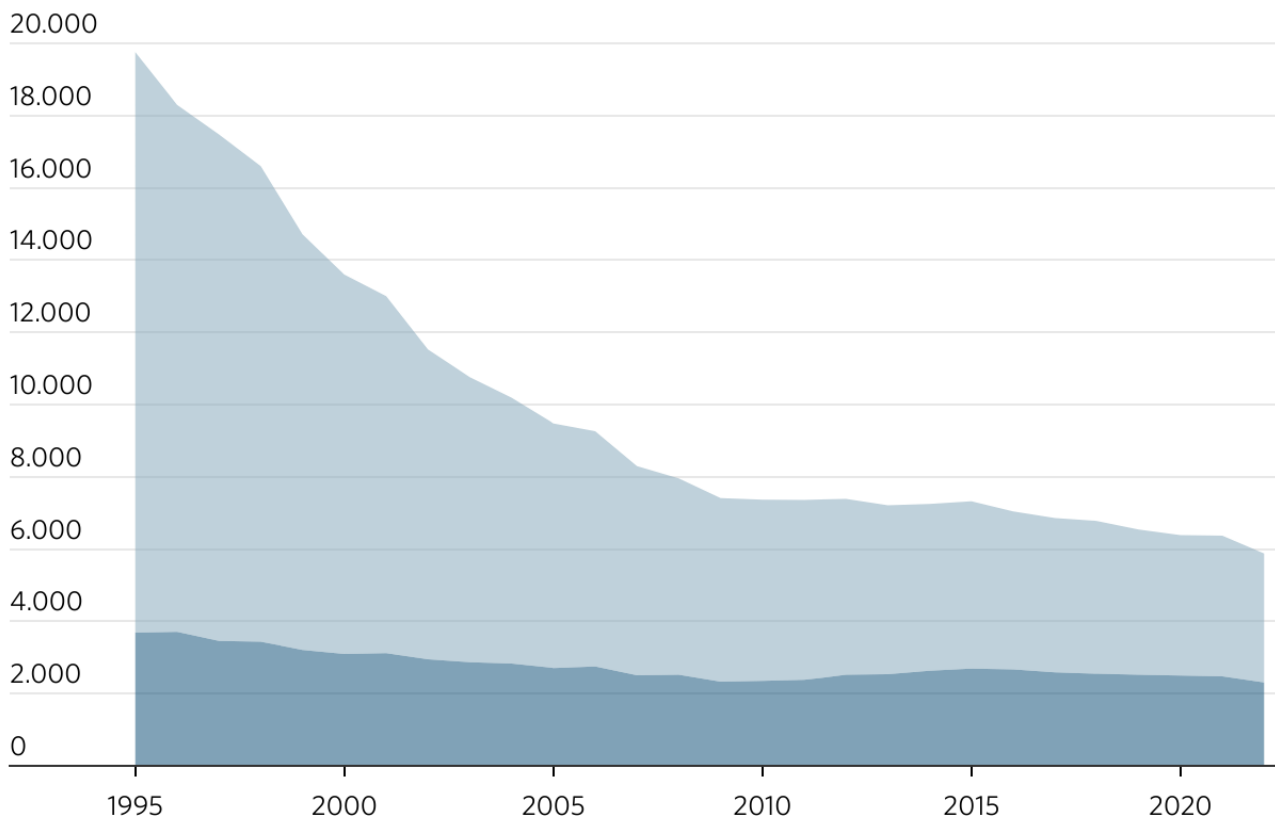
Antallet af børn med ufaglærte forældre er faldet kraftigt siden 90'erne jf. Figur 2. Faldet er primært sket blandt unge fra andre boligformer end den almene sektor, hvilket betyder at den almene sektor i dag huser næsten lige så mange unge med ufaglærte forældre som før i tiden. Samlet set udgør den almene sektor 39 pct. af de 25-årige med ufaglærte forældre i 2022.

FIGUR 2

Antallet af unge med ufaglærte forældre er fortsat faldende

Figuren viser antallet af 25-årige med ufaglærte forældre, opdelt på boligform som 16-årig.

■ Almene sektor ■ Andre boligformer

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Flere mønsterbrydere blandt unge med ikke-vestlig baggrund

Dykker man længere ned i tallene, viser det sig, at den positive udvikling primært skyldes, at flere børn af ufaglærte med ikke-vestlig baggrund får en uddannelse.

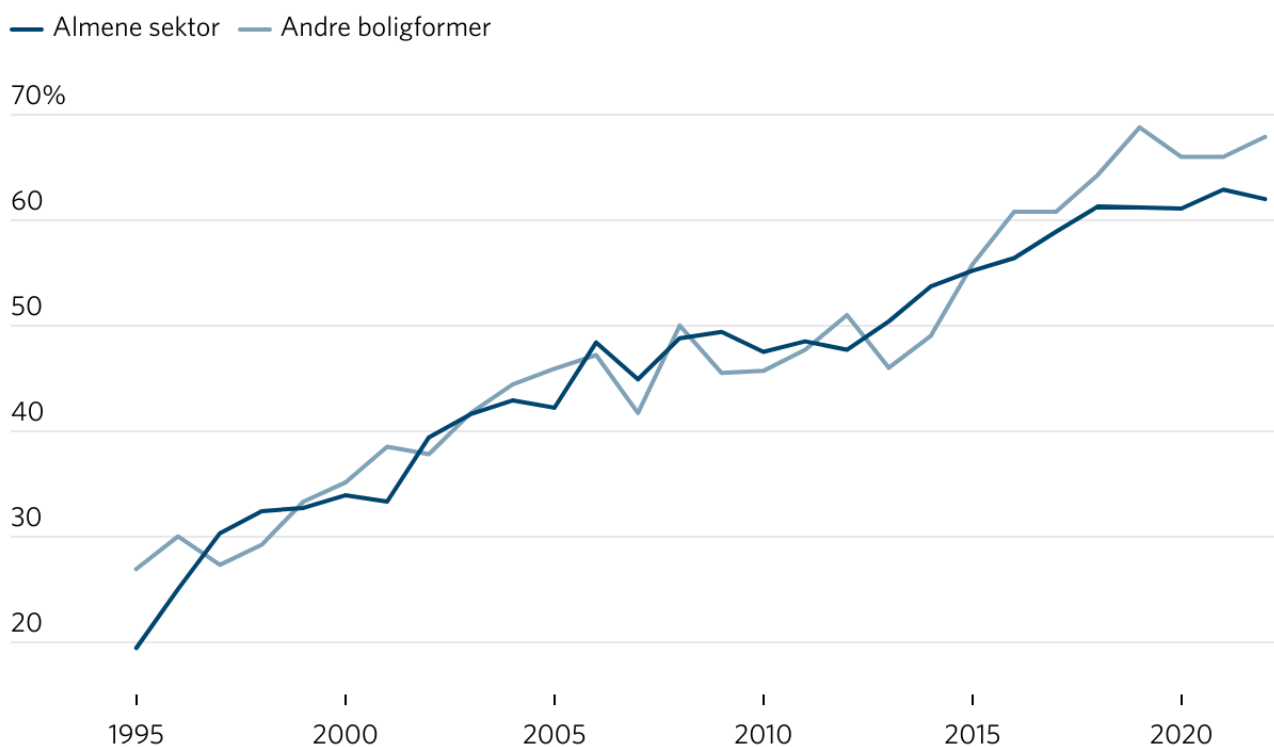
Blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund har en støt stigende andel unge med ufaglærte forældre fået en uddannelse. Udviklingen har længe været meget ens fordelt på boligform, men

fra 2013 ændrer udviklingen sig for mønsterbrydere blandt unge med ikke-vestlig baggrund fra andre boligformer end almene. Det ses af Figur 3, hvor afstanden mellem mønsterbryderandelen for ikke-vestlige unge fra den almene sektor og andre boligformer er stigende. I 2022 ligger forskellen på andelen af mønsterbrydere på 5,9 procentpoint.

FIGUR 3

Unge med ikke-vestlig baggrund er med til at skabe flere mønsterbrydere

Figuren viser andelen af 25-årige med ikke-vestlig baggrund og ufaglærte forældre, der selv har fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, opdelt på boligform som 16-årig.

Anm.: Omfatter både indvandrere og efterkommere

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Blandt unge med dansk og anden vestlig baggrund med ufaglærte forældre, er andelen af mønsterbrydere lavere blandt de unge, der voksede op i en almen bolig, end dem, der voksede op i andre boligformer. Over tid er andelen af mønsterbrydere med vestlig baggrund fra den almene sektor næsten konstant, og i 2022 ligger andelen blot 0,2 procentpoint under niveauet for 1995. For mønsterbrydere med vestlig baggrund fra andre boligformer er andelen faldende over tid jf. Figur 4.

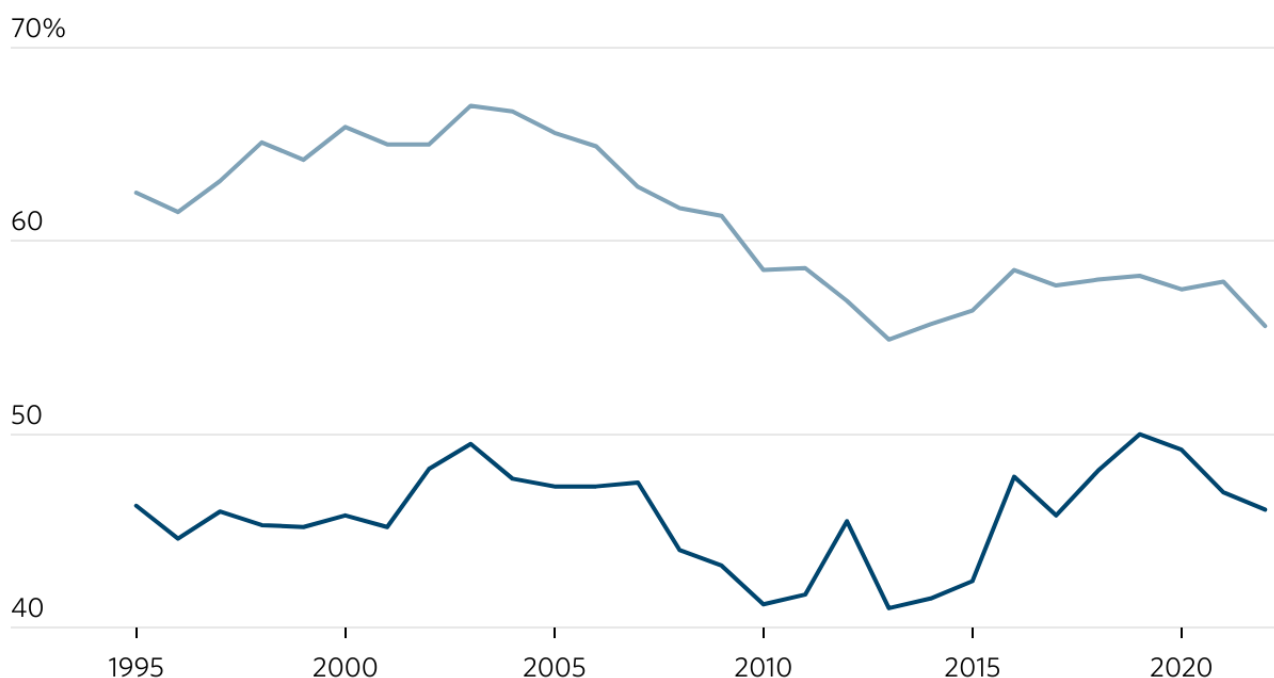
Forskellen mellem mønsterbrydere fra den almene sektor og andre boligformer er derfor indskrænket til 9,5 procentpoint, når man ser på de 25-årige pr. 1. januar 2022. 46 pct. af unge med dansk eller vestlig baggrund og med ufaglærte forældre, der er opvokset i en almen bolig, har fået en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse, mens det blandt unge, der ikke var opvokset i en almen bolig, er 55,6 pct. i 2022.

FIGUR 4

Blandt unge med dansk og vestlig baggrund står udviklingen næsten stille

Figuren viser andelen af 25-årige med dansk og vestlig baggrund og ufaglærte forældre, der selv har fået en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, opdelt på boligform som 16-årig.

— Almene sektor — Andre boligformer

Anm.: Omfatter både indvandrere og efterkommere

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

SOSU og videregående uddannelser er mønsterbrydernes vej i den almene sektor

I denne del har vi undersøgt mønsterbrydernes videre uddannelsesveje. Vi har derfor kigget på de 30-åriges højest fuldførte uddannelse, frem for de 25-åriges, fordi der ved denne alder er større sikkerhed omkring det endelige uddannelsesniveau. De 30-åriges uddannelse opgøres efter niveau og udvalgte retninger, så vi kan se om der er forskel på uddannelsesvejen for mønsterbrydere fra den almene sektor og andre boligformer.

30-årige fra den almene sektor søger i langt højere grad end tidligere mod de videregående uddannelser, uanset forældrenes uddannelsesniveau. Hver anden 30-årig med uddannede forældre har en videregående uddannelse i 2022. For 30-årige med ufaglærte forældre er det fire ud af ti.

Stigningen i andelen af mønsterbrydere, der får en videregående uddannelse, er højere blandt de 30-årige, der er opvokset i den almene sektor end i øvrige boligformer. Siden 2000 er andelen af mønsterbrydere fra den almene sektor, der får en videregående uddannelse steget med 23 procentpoint. Blandt mønsterbrydere fra øvrige boligformer er stigningen på knap 13 procentpoint. Det fremgår af Figur 5.

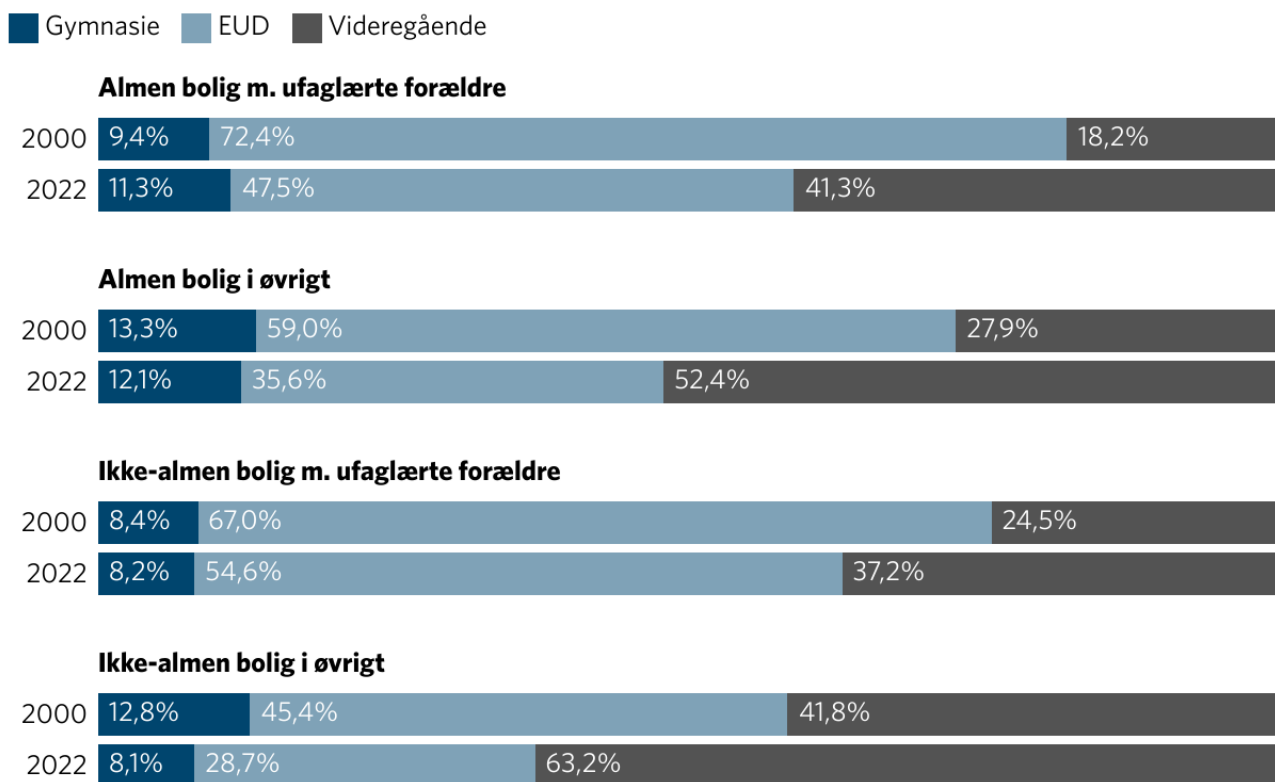
Uanset boligform er det fortsat tilfældet, at mønsterbrydere oftere får en erhvervsuddannelse end andre.

Blandt dem, der er vokset op i andre boligformer end den almene sektor, er der også sket en stigning i andelen, der tager en videregående uddannelse. Her har seks ud af ti 30-årige med uddannede forældre en videregående uddannelse i 2022. Blandt 30-årige med ufaglærte forældre er det knap fire ud af ti.

FIGUR 5

Mønsterbrydere fra den almene sektor søger i højere grad mod de videregående uddannelser

Figuren viser højeste uddannelse blandt 30-årige med mindst en ungdomsuddannelse, fordelt på forældres uddannelse, samt boligform som 16-årig.

Grafik: • Kilde: AE pba. DST-registerdata.

Tabellen nedenfor viser en detaljeret opdeling af, hvilken retning de 30-årige mønsterbrydere uddanner sig i fordelt efter boligform.

Relativt set, er der flere mønsterbrydere uden for den almene sektor, der vælger at tage en erhvervsuddannelse. Blandt disse, er det særligt STEM-uddannelserne, der fylder med 20 pct. af de 30-årige fra andre boligformer.

I den almene sektor har erhvervsuddannede mønsterbrydere i højere grad valgt en SOSU- eller pædagogisk uddannelse. 15,6 pct. af mønsterbrydere fra den almene sektor har taget en erhvervsuddannelse inden for omsorg, sundhed og pædagogik. Det er 5 procentpoint højere end blandt mønsterbrydere fra andre boligformer. Tendensen går igen på de videregående uddannelser, hvor 16,3 pct.

af mønsterbrydere fra den almene sektor har uddannet sig inden for social- og sundhedsområdet, f.eks. pædagog eller socialrådgiver. Blandt mønsterbrydere fra andre boligformer er det 13,1 pct.

TABEL

Mønsterbrydere fra den almene sektor vælger oftere sundhed- og omsorgsuddannelser

Tabellen viser højeste fuldførte uddannelse blandt 30-årige, der har fuldført mindst en ungdomsuddannelse og som har ufaglærte forældre. Opdelt på boligform som 16-årig. 2022.

	Almene sektor	Andre boligformer
Erhvervsuddannelserne, i alt	47,5%	54,6%
heraf omsorg, sundhed og pæd. (fx SOSU)	15,6%	10,6%
heraf handel og kontor	10,6%	12,8%
heraf STEM-uddannelser	15,0%	19,9%
heraf øvrig EUD	6,9%	11,0%
Gymnasiale uddannelser, i alt	11,3%	8,2%
heraf STX	2,5%	1,8%
heraf HF	6,3%	4,6%
heraf øvrige gymnasiale uddannelser	2,5%	1,8%
Videregående uddannelser, i alt	41,3%	37,2%
heraf videregående STEM-uddannelser	8,1%	7,1%
heraf social og sundhed	16,3%	13,1%
heraf undervisning og læring	2,5%	2,5%
heraf øvrige videregående uddannelser	13,8%	14,9%
I alt	100,0%	100,0%

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata

Metode

Sådan har vi gjort

I analysen har vi undersøgt højeste fuldførte uddannelse blandt 25- og 30-årige fordelt efter forældrenes uddannelse og boligform, da de var 16 år.

Analysen omfatter kun personer, der havde oplysninger om mindst én af forældrene, da de var 16 år. Det er desuden også et krav, at de 25- og 30-årige selv var en del af befolkningen det år de var 16 år. Populationsafgrænsningen betyder, at analysen omfatter 85,6 pct. af de 25-årige og 82,4 pct. af de 30-årige i befolkningen 1. januar 2022.

Højeste fuldførte uddannelse er opgjort 1. oktober året før opgørelsestidspunktet. Det vil sige at for 2020 omfatter analysen 25-årige 1. januar 2020, og deres højeste fuldførte uddannelse er opgjort 1. oktober 2019. Uoplyst uddannelse samt uddannelser under hovedgruppen "15 forberedende uddannelser" som fx FGU eller STU er sidestillet med en grundskoleuddannelse. Universitetsbachelor og ph.d. er sidestillet med en LVU.

Oplysninger om boligforhold stammer fra BBR, og vedrører 1. januar i året, hvor personen var 16 år. Den almene sektor er identificeret ved at ejerforhold for folkeregisteradressen skal være et alment boligselskab.

STEM-uddannelser er defineret som uddannelser, hvis fagområde, jf. DST's nomenklatur, ligger inden for nedenstående områder. Det følger definitionen fra DST-analysen "STEM-studerende næsten fordoblet på ti år" samt analysen "To ud af tre i STEM-arbejdsstyrken er faglærte" fra Danske Regioner, 2018.

"45 Naturvidenskab"

"50 Informations- og kommunikationsteknologi"

"55 Teknik, teknologi og industriel produktion"

"57 Mekanik, jern og metal"

"58 Bygge- og anlægsteknik"

Bilag

30-årige med ufaglærte forældre, fordelt på højeste fuldførte uddannelse over tid

Tabellen viser udviklingen i uddannelses type og niveau inkl. dem, der kun har fuldført grundskolen, blandt 30-årige med ufaglærte forældre, fordelt på boligform. 2000, 2010 og 2022.

	2000		2010		2022	
	Almene sektor	Andre boligformer	Almene sektor	Andre boligformer	Almene sektor	Andre boligformer
Erhvervsuddannelserne, i alt	35,9%	44,0%	35,3%	43,2%	29,6%	36,5%
heraf omsorg, sundhed og pæd. (fx SOSU)	3,6%	2,4%	7,5%	4,9%	9,7%	7,1%
heraf handel og kontor	14,0%	17,8%	11,3%	14,0%	6,6%	8,5%
heraf STEM-uddannelser	13,7%	16,6%	11,7%	16,8%	9,3%	13,3%
heraf øvrig EUD	4,7%	7,1%	4,9%	7,4%	4,3%	7,3%
Gymnasiale uddannelser, i alt	4,7%	5,5%	5,6%	5,8%	7,0%	5,5%
heraf STX	1,4%	1,7%	1,1%	1,8%	1,6%	1,2%
heraf HF	1,4%	1,4%	2,3%	1,8%	3,9%	3,1%
heraf øvrige gymnasiale uddannelser	1,6%	2,5%	2,6%	2,4%	1,6%	1,2%
Videregående uddannelser, i alt	9,0%	16,1%	12,8%	21,4%	25,7%	24,9%
heraf videregående STEM-uddannelser	2,7%	4,5%	2,3%	4,0%	5,1%	4,7%
heraf social og sundhed	3,0%	4,3%	4,5%	7,4%	10,1%	8,8%
heraf undervisning og læring	0,5%	1,4%	0,8%	1,9%	1,6%	1,7%
heraf øvrige videregående uddannelser	3,0%	6,0%	5,3%	8,2%	8,6%	10,0%
Grundskole	50,4%	34,3%	46,2%	29,5%	37,7%	33,2%
I alt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata

Mønsterbrydere blandt 25-årige og 30-årige

Tabellen viser, hvilke boligformer de 25-årige og 30-årige mønsterbrydere er vokset op i, for udvalgte år. De har mindst fuldført en ungdomsuddannelse og har ufaglærte forældre.

	25-årige			30-årige		
	2000	2010	2022	2000	2010	2022
Andre boligformer	64,8%	58,0%	57,4%	65,7%	70,5%	66,8%
Almene sektor	43,5%	43,4%	55,0%	49,6%	54,1%	62,3%
I alt	59,9%	53,3%	56,5%	62,6%	65,8%	65,1%

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata